

פרטיכל מס' 3/39

מישיבת ועדת הכטמים

ביום ג', כא' באדר א' תשי"א

27.2.51

נוכחים:

היו"ר ד. צ. פנקס
א. ס. גניחובסקי
פ. נפתלי
ד"ר ה. פרדר
י. רוקח
ש. דיין
א. הרצפלד
א. אלישר
ד"ר מ. סנה

מזכירים:

שר האוצר א. קפלן
ד"ר קיסרון - משרד המשפטים
מר גלאס - יועץ משפטי

ש. ספינק - מטעם משרד האוצר
מ. אלון - מזכיר הועדה

סדר היום:

א. חוק טבי-דולר תשי"א - 1951.

ב. מילווה יציב למשלמי מס-הכנסה (שיחה מוקדמת).

ג. שאילתות ותשובות.

הישיבה נפתחה בשעה 09.06

א. חוק טבי-דולר - תשי"א - 1951:

שר האוצר א. ספלן:

בקשר לסעיף 2(א)(3) של החוק, "מטבע חוץ", הצעתי שאוכל לתת טבי-דולר תמורת מטבע חוץ. הועדה טענה שאין מטבע-חוץ בארץ באופן חוקי, ולכן הצעתי שאני אכריז על חנינה כללית. נמסר לעו"ד לבצר אם לשם כך מספיקה הודעתי בכנסת, או שיש צורך במתן ייפוי-כוח במיוחד, בחוק.

מר גלאס:

בידרנו שתקנות ההגנה (כספים), משנת 1941, אינן מעניקות לשר-האוצר את אותן הסמכויות הקיימות לגבי עבירות על חוקי מכס, כפי שהיתה כאן סברה, כלומר, כדי להכריז על חנינה כללית, יש צורך במתן סמכות לשר האוצר ע"י חוק מיוחד. שלגבי/

היו"ר ד. צ. פנקס:

האם יכול שר האוצר להודיע/שכל מי שימסור וולוטה במשך תקופה מסוימת, על מנת לקבל עבורה טבי דולר, יותרו על הרגשה למסור את הוולוטה במחיר רשמי, ויותרו על מסירה למשפט?

מר גלאס:

השר יכול לקבוע את מחירי הוולוטה הזרה, לפי שיקול דעתו הגמור. כדי לסווג את העברניים, יש צורך בחוק מיוחד. אני בדרתי את השאלה ביחס לעבירות ערך בלתי רשומים. בענין זה, קיימת אפשרות לבטל את הצווים הקיימים, האומרים שעל מחזיקי נירות הערך האלה לרשום אותם, ולהכריז שלא יובאו לדין על עבירות על צווים אלה, והצווים מבוטלים; כמובן, אפשר מיד אחרי תקופה קצרה מאוד, אחרי חודש בערך, להכריז שוב שהצווים קיימים. כך אפשר לבצע חנינה בדרך אדמיניסטרטיבית.

א. ט. גנחובסקי:

קבלנו בכנסת חוק בענין מטבע זר, ויש שם משהו בענין עונשים ומאסר, אינני מציע להסתמך על חוק משנת 1941, אם קיים חוק של הכנסת.

מר גלאס:

אני מניח שמר גנחובסקי מתכוון לחוק לתיקון תקנות ההגנה משנת 1941, חוק זה הוא בעצם רק תיקון לחוק קיים. אנו בדקנו את התקנות הסתלקנות כמובן, ובאנו לידי מסקנה שהסמכויות של חנינה קימות בנוגע לעבירות בעניני מכס, אך לא לגבי עבירות כספיים.

יו"ר ד. צ. פנקס:

גם מטעמים חוקיים, וגם מטעמים פסיכולוגיים, אני מציע להכניס סעיף שבוייכתב ששר האוצר רשאי לקבוע תאריכים, ולפרט אותם, שבו מחזיקי נירות ערך שצריכים להיות רשומים ואינם רשומים, יוכלו לקבל תמורת נירות אלה טבי-דולר, ולא יחולו עליהם סעיפים אלה ואלה של החוק. זאת לא תהיה חנינה, אלא יהיה זה חוק. אני מציע שאנשי משרד המשפטים ינסחו זאת.

ס י כ ו ם:

סעיף 2(א)(3) אושר ע"י הועדה. אנשי משרד המשפטים ינסחו סעיף, ברוח דברי היו"ר.

היו"ר ד. צ. פנקס:

אנו עוברים לסעיף 2(א)(4) - זהב.

שר האוצר א. ספלן:

אין ויכוח על כך שמי שירצה למסור זהב למדינה, תמורת טבי-דולר, יוכל לעשות זאת. היו בענין הזהב 3 הצעות: היתה הצעת ד"ר מנה, שפרושה, חובת מסירת זהב, תמורת טבי-דולר; היתה הצעת חברי הכנסת פרדס ובהיר, שבהזדמנות זו, - אינני יודע אם דרוש לשם כך חוק מיוחד, או אפשר לעשות זאת בדרך אדמיניסטרטיבית - יכריזו על איסור מסחר בזהב; והיתה הצעה שלישית, של מר בן-אליעזר, לא להזכיר בסעיף זה את המלה זהב. אחרי שאמרתי שאם לא נכתוב "זהב", לא אוכל לקבל זהב סמי שירצה לתת לי, בקש

לאפשר לו לחשוב על כך.

א.מ. גנחובסקי:
או שאומרים שהזהב שייך לממשלה, או שאומרים שהזהב אינו שייך לממשלה. אינני מבין איזה שייכות יש לענין זה ולועדת הכספים. אלה עניני מסחר, ושייכים לוועדת הכלכלה. אין אפשר, לא להחרים את הזהב, ולאסור את המסחר בו?

פ. צפתלי:
אין אנו מדברים ברע זה על החוק, אלא על עצות של חברי ועדת הכספים. הצעת חברי הועדה פרדר ובהיר, אינה אוסרת להכניס את הסעיף בקשר לאיסור מכירת זהב בחוק זה. צריך לחשוב אין לעשות זאת. אין כל הצעה, מצד החברים בהיר ופרדר, לשנות את החוק בענין זה.

א. בהיר:
אינני מציע להכניס סעיף בחוק הזה בקשר לאיסור מסחר בזהב, אולם אני מציע שהממשלה תחליט על כך; נדמה לי שהדבר בסמכותה. עליה לעשות זאת, מתוך הנחה שרק היא תוכל לקנות זהב. אם יהיה למישהו זהב, והוא ירצה למכרו, הוא יוכל למכרו רק לבנקים או לממשלה, בדיוק כשם שהגבלה זאת קיימת לגבי מטבע זר.

ד"ר ה. פרדר:
אינני דורש להכניס סעיף מיוחד בחוק זה בענין הזהב. לדעתי אין כל ארך קונסטרוקטיבי לבורסה של זהב. במצב של אינפלציה, בורסה זו היא גורם מטוכן, והתוצאה מטנה יכולה להיות הרבה יותר חמורה משאנו חושבים. אינני פה רדיקאלי כמו חבר הכנסת סנה, ואינני מציע שוב זעזועים של המשק. לכן חיפשתי דרך ביניים, ואני חושב שכל אדם צבון צריך לתמוך בה, גם אם הוא יוצא מהשקפה קפיטליסטית. אני מרשה לעצמי לומר שאסור לעליות וירידות בבורסה של זהב, להשפיע השפעה כה גדולה על המשק.

יו"ר ד.צ. פנקס:
בחוק חסר הקורס שעל פיו יוציא שר האוצר את הנירות האלה. צריך לוטר שהקורס יקבע ע"י שר האוצר מדי פעם בפעם כתקנות.

שר האוצר א. קפלן:
אני מוציא צו מדי פעם, הבנוי על מחיר מסוים ביום מסוים בבורסה בניו-יורק, בתוספת אג"ה מסויימת. בחוק כתוב "לפי הקורס ביום הקניה". אני קובע מחיר, לפי הקורס שהיה בתל אביב ביום הקניה, בתוספת מסויימת. עורכי-הדין מחולקים בדעות בענין זה, ויש אומרים שאין זה טחובחנו לתת תוספת. אולם, כולם אמרו שיתכן שבבית-דין עליון ידרשו טמני את התוספת, ולכן הכנסתי אותה מכעת. אם בחוק כתוב "לפי המחיר בבורסה ביום הקניה", עומדת השאלה, לאיזו בורסה הכוונה, ויש מי שאומר הכוונה לבורסה בתל-אביב ולא לבורסה בניו-יורק. השוק קובע את מחירי הבורסה, מדי פעם בפעם מתאספים נציגי בנקים שונים וקובעי מחירים לכל הנירות הרשומות. ועדת הבורסה צריכה להחליט איזה נירות מותר למכור באיזה אסור.

אני מציע לכתוב "לפי שער ששר האוצר יקבע אותו בצו מדי פעם בפעם". התוספת שאנו נותנים היא של 33%.

היו"ר ד.צ. פנקס:
ניר מסוים, שטחירו באמריקה היה נביח \$280, ופה מכרו אותו ב-130 לירות, צריך היה להסמך למדינה תמורה 130 לירות במזומנים, או תמורת מב-דולר על סך 130 לירות בדולרים, ותוספת 20%, כפי שהוצע. מתיחסים באסון לנירות אלה, והיום מוכרים אותם ב-190 לירות במקום 130 לירות. הממשלה מכרה כבר חלק די גדול מהנירות. היא משיכה למכור כל הזמן. הממשלה קבעה לנירות מחיר הבורסה ביום מסוים. בינתיים, בעלל הקוביתקטורה המלחמתית, עלו המחירים ודמטטלה תקבל יותר דולרים משקורותה לקבל ביום ההקניה. האם ההפרשייחשב כרווח של הממשלה, או שהוא יחולק ויוחזר לאנשים?

שר האוצר א. קפלן:
הודעתי בכנסת שבגמר האופראציה תחזיר הממשלה את הרווח.

היו"ר ד.צ. פנקס:

לגבי הזהב, אני מבין שהכוונה היא למטבעות זהב או למטילי זהב. צריך לכתוב בחוק "מטבעות זהב ומטילי זהב". אינני יודע איך אפשר לאסור את המסחר בזהב, אם בדרך חוק מיוחד, או בצורה אחרת.

מר גלאס:

נראה לי שיש צורך לתקן את החוק, כדי לאפשר את הדבר. האנגלים פעם עשו זאת, אולם אצלם היה יותר קל הדבר, כיון שאותו אדם שהתקין את תקנות ההגנה, היה גם המחוקק הראשי.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מבין שיש צורך באקט מחיקתו. אני מתאר לעצמי שתוכן החוק הכולל להתייחס רק למטבעות ומטילים, ולא לצורה אחרת של זהב. צריך יהיה לכתוב זאת. הזהב יהיה מותר למכירה רק בתנאים שיקבע שר האוצר. אם מישהו ירצה לטכור זהב, הוא ילך לסוחר מוסמך למכור זהב, וימכור לו את הזהב כאילו מכר דולרים. יהיה אסור על מכירת זהב בצורה חופשית, שלא באמצעות סוכני האוצר.

פ. נפתלי:

האם אין הבדל בין האסור הכללי של המכירה, לפי חוק זה, לפיין פעולה אדמיניסטרטיבית גרידא כלפי הבורסה, שטמנה מפרסמים את הקורסים? נדמה לי, שצורה זאת של בורסה מאורגנת אשר מפרטמת מחירים, חרטה במידה מסויימת. אני בעד אסור מכירת זהב, אולם, אם דבר זה דורש חוק מיוחד - בחוק דורש זמן מסוים להכנתו - עומדת השאלה, אם בין היום שבו תפורסם הכוונה של החוק, בקריאה ראשונה למשל, לבין יום קבלת החוק, לא תהיינה תבולות גדולות בבורסה? האם אי-אפשר להפסיק בינתיים את הבורסה הזאת כאורח אדמיניסטרטיבי?

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני חושב שהממשלה יכולה לפרסם תקנה לשעת חירום שתוקפה ל-3 חדשים, בענין זה.

א. כהיר:

אנו אומרים "מטילים או מטבעות", כדי שיהיה ברור שאין הכוונה למכשירים, אולם, בגע שהופכים את הזהב לכלי מסוים, לא תהיה אפשרות לקחת אותו, נדמה לי שיש צורך להכניס בחוק כזה גם הגבלה של מסקל.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אין כל תועלת להצעה זו, מכיון שבעל הזהב יוכל ליצור מסנו כלים קטנים שמסקלם קטן.

א. הרצפלד:

אני רואה חשיבות רבה בהצעת החברים פדרר ובהיר, כיוון שההשתוללות הנוכחית בבורסת הזהב מביישה, ואין להשאיר את המצב כפי שהוא היום. אינני מציע להחרים את הזהב, אבל אני מציע שיהיה קורס ידוע ומסודר לזהב.

היו"ר ד.צ. פנקס:

השאלה שצריכה להעסיק אותנו סוג, היא, אם יש להכניס לחוק זה הוראה בענין המסחר בזהב, אם לא, אין צורך להרחיב את הדבור על נושא זה עכשיו. אין ספק שהמסחר המסקל למטילי זהב הוא שלילי, ויש לאסור אותו. אני יודע שיש לכלוך רב בעניני מסחר בזהב, ואין לנו צורך בעסקים ספקולאטיביים כאלה. באמריקה, בשוויצריה ובארצות אחרות אסרו את המסחר החופשי בזהב.

י. רוקח:

אינני מחוה דעתי בענין זה, כי השאלה אינה ברורה לי. האם, ע"י האיסור לעסוק במסחר בזהב באופן חופשי, לא יורידו את המסחר הזה למדתפיים?

ד"ר ה. פדרר:

אני מעדיף שסוחרים אלה ישבו במרתף.

א. אלישר:

אנו מסווים את עצמנו לארצות אשר הגיעו למצב מסמטי. אנו רחוקים ממצב זה. לא יזיק לנו לגמרי, אם יבוא זהב מהגולה באופן חופשי. כל הפקוח הזה בכל מיני צורות אינו מועיל למדינה. לעת עתה, יש ליהודים בחו"ל צורך בזהב; במקום שיקנו את הזהב בחו"ל וימכו אותו כאן במחיר מוגזם מאד, תנו להביא אותו הנה באופן חופשי. ע"י המכירה הנעשית בצורה זו, אנו מורידים את ערך הלירה. אני בדעה שיש לבטל כליל את הפיקוח על המטבע; הפיקוח הזה הוא שהביאנו עד הלום. מובן שיש לבטל את הפיקוח בהדרגה ולא בבת אחת.

ס י כ ר ם
=====

הועדה אישרה את סעיף 2(א)(4). הדיון בענין הזהב יובא שנית לוועדה, לא בקשר עם חוק זה.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אנו עוברים לסעיף 2(ב).

שר האוצר א. קפלן:

הכוונה היא, שאדם שקבלנו ממנו סכום של
נניח \$280, ויקבל מאתנו קרוב ל-135
לירות, יוכל יחד עם זאת, לרכוש טבי-דולר ב-20% מהסכום שהשקיע,
כלומר, במקרה זה, \$56.

היו"ר ד.צ. פנקס:

האם טוב להשאיר את הנוסח "שר האוצר
יקבע את האחוז האמור בו בדרך כלל:..
ובלבד שאותו אחוז לא יעלה על 50%", האם אחוז זה ישאר כך? הוא
גבוה, לדעתי.

שר האוצר א. קפלן:

בהתחלה טענו האנשים שהם מפסידים כסף,
אולם, התברר שהחששות נתבררו. רצינו
לגייס את הכסף מאנשים שאינם בידינו, ולכן רצינו לבטוח למשון אותם
ע"י אטראקציה נוספת.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אדם שתחזיק אלף דולר באופן בלתי חוקי,
יוכל לקבל תמורתם טבי-דולר בסכום אלף
דולר שישולמו לו בעוד 20 שנה לפי הקורס הרשמי שיהיה אז, ויקבל
נוסף לכך רשות לרכוש טבי-דולר בעד עוד \$500, ע"י כך שישלם 170
לירות ישראליות.

א. אלישר:

אם ביכוא ללא תשלום, עולה הדולר ללמעלה
מ-155 גרוש, איזו אטראקציה יש כמה שמציע

האוצר?

פ. נפתלי:

אני מתאר לעצמי שעל מנת לקבל זהב, כדאי
לתת תמורה יותר גדולה מ-50%. אינני
מציע לקבוע את האחוז בחוק, אלא להשאיר את הדבר לדיסקרציה של האוצר.

ש. דיין:

אם ניתן מלכתחילה 50%, לא תהיה אפשרות
לאוצר לקבוע אחוז יותר קטן. לכן אני
מציע להשאיר זאת להחלטת שר האוצר, כדי שיוכל לעמוד על המקח. אם לא
נעשה זאת, נקבע את המכניזם כמינימום.

ד"ר ה. פרדר:

אני בעד זה שנשאיר את האחוז הזה. אנשים
שקבלו 20% הם פחות או יותר מרוצים. אם
נשאיר את הדבר לדיסקרציה של שר האוצר, אני מניח שיהיה לחץ כלפי
טעלה ולא כלפי מטה. לדעתי חשוב לקבוע מסגרת מסויימת. אם נדבר על
זהב, ויתברר שאפשר לתת יותר מ-50%, אני מציע שנמשיך שוב את הועדה,
ולא נשאיר את הדבר חופשי.

א. אלישר:

אני מתנגד למתן דיסקרציה לשר או לפקיד
בכל התחוקה הצעירה שלנו. כל ההאשמות על
הפליה בובעות מתוך דיסקרציה זו. אם נקבע שהדבר נתון להחלטת שר
האוצר, יהפך המכניזם לטיכניזם, ויתחיל ויכוח על דרגות גבוהות יותר.
אם יהיה צורך להעלות את האחוז, רצוי שנחזור לדון על כך בועדה.

א. הרצפלד:

אני חושב שיהיה צורך לפרטם, במקרה שתהיה
דרגה מסויימת לכל סוג, מהי הדרגה, ולאיזה
סוג שייך כל דבר. האם אי-אפשר לקבוע טראש את הסוגים והאחוזים?

היו"ר ד.צ. פנקס:

התוספת של אחוז מסוים היא באינטרס המדינה
כולה, כי היא מהווה אמצעי אנטי-אינפלציוני
במדה מסויימת, מכיון שאנו שואבים סכומים מסויימים, ונותנים תמורתם
בירות של המדינה. לכן אני חושב שיהיו קשיים לאוצר אם יוחלט רק על
מכניזם של 50%. אני מציע לפרט את הסוגים, ואת האחוז לכל סוג, ולקבוע
שר האוצר יהיה רשאי לשנות את הכסות, באשור ועדת הכספים. אנו נקבע
דרגות ולא מכניזם. אני מציע בסעיף קטן 1 ו-2 לקבוע 20%; בסעיף קטן
3 - 30%; ובסעיף קטן 4 - 40%.

פ. נפתלי:

אינני חושב שנועיל אם בקבע כבר כאן את האחוזים. אם רוצים לקבל זהב תמורת טבי-דולר, לא מוסיף העובדה שקורס הזהב שלנו הוא יותר גבוה מאשר בשוק העולמי. אם אנו רוצים לקבוע את קורס הזהב בהתאם לשוק העולמי, הרי האחוז שתצטרך הממשלה לתת בטבי-דולר נגד לירות צריך להיות יותר גבוה, קרוב לודאי יותר מ-50%, כדי שאנשים ירצו לתת את הזהב. אינני סבור שרצוי לקבוע כבר בחוק זה את האחוז, ביחוד כשאנו אומרים שר האוצר יוכל לשנות אותו לפי רצונו, ובהסכמת ועדת הכספים. אינני מתנגד לכך שישאירו 50%. אולם, אם אין קובעים את האחוז בכלל, הרי אי-אפשר לדבר על מקסימום או על מינימום.

ד"ר ה. פרדר:

הצעתם של מר הרצפלד ומר פנקס אינה מתאימה. אין כוונה ברגע זה לדרוש, כחובה, למסור את הזהב. או שקובעים את מסירת הזהב ונושאים בכל התוצאות של קביעה כזאת, או שאין עושים בשטח זה שום דבר; אבל, מסוכן מאד, בזמן בלתי יציב, לעשות הכנות פסיכולוגיות לכך. מסוכן לקבוע את האחוז לפי המעייפים. אם נקבע מהיום 40% לזהב, תהיה המסקנה מכך שבעתיד הקרוב תדרוש הממשלה את הזהב. כיון שאין כוונה כזאת אני מציע לא לעשות הכנות אשר תגרוטנה לאי-שקט. אם אחרי מספר חדשים יתברר ש-50% אינם מספיקים, ואינם מתאימים למציאות, יוכל שר האוצר להציע מספר מתאים יותר.

היו"ר ד. צ. פנקס:

אם נקבל את החוק כמו שהוא, ויבוא מחר לאוצר אדם שירצה לתת, נביח, 100 סובולן תמורת טבי-דולר, האוצר צריך להחליט, כמה הוא יתן תמורת הכסף הזה. חשבתי שמוטב לעשות זאת בחוק, מאשר בחדרי חדרים. יש שלוש אפשרויות: א) להשאיר 50% מכסימום; ב) לא לכתוב כל אחוז, ולהשאיר זאת לדיסטריביציה של האוצר; ג) להגדיר את האחוזים השונים ואת המכסה לגבי הסוגים השונים. אני מציע ששר האוצר יבחר זאת אם האנשים המתאימים.

א. בהיר:

יש להוסיף שבמקרה של שנוי, ייעשה השנוי ע"י ועדת הכספים, ולא יהיה צורך להביאו לכנסת.

ס י כ ו ם
=====

שר האוצר יבחר את שלוש האפשרויות שסוכמו ע"י היו"ר, עם אנשי משרד המשפטים. הוסכם לכתוב בחוק, שבמקרה של שינוי במכסה, ייעשה הדבר באישור ועדת הכספים.

היו"ר ד. צ. פנקס:

אנו עוברים לסעיף 3. אינני מציע לעלות את הרביית, כי הרביית אינה קובעת היום הרבה, ואיננו צריכים לתת רביית יותר גבוהה משניתנת ע"י אחרים.

ס י כ ו ם
=====

סעיף 3 אושר ע"י הועדה.

היו"ר ד. צ. פנקס:

אנו עוברים לסעיף 4(א) ו-4(ב). אני מציע שהתשלום יתחיל אחרי 10 שנים ולא אחרי 8 שנים, בהתחשב עם התחייבויותיה הרבות של המדינה לתקופה זו של עוד שמונה שנים.

ד"ר ה. פרדר:

אם הקורס היום הוא יותר גבוה בהרבה מהקורס שהיה בעוד שמונה או יותר שנים, בשעת ההגדלה, לא יהיה זה צורך לגבי האנשים.

שר האוצר א. כמלון:

היו כאלה שדרשו שהתשלומים יתחילו כעבור 5 שנים, והיו שדרשו תקופה של 10 שנים; אנו לקחנו את הממוצע בין שתי תקופות אלו. בשנה התשיעית נצטרך לפדות את החלק העשירי, לפי הקורס שהיה אז. ההנחה היא שבמשך שמונה שנים נגיע לסטאביליזציה, ויבוא שינוי בקורס בהתאם לכך. ישנם אנשים שאינם רוצים לקבל את הכסף לפני שתעבורנה שנים רבות.

א. בהיר:

אני מציע שתינתן אפשרות, למי שירצה בכך, לאדם שיצא מחדל מספרו בהגרלה, לא לקבל את הכסף, ולהמשיך את האגרות, בתוך מסגרת ההלוואה. אני חושב שהקלה כזו תמשוך מאד את האנשים.

א. אלישר:

בטעיף 9 ניתנת רשות להעביר את הניירות. האם אי-אפשר לחשוב על אטראקציה נוספת, שבמקרה שאדם המחזיק טבי-דולר יהיה נתון במצב קשה, יוכל לקבל בחזרה את כספו תמורת טבי-דולר? אם יהיה שוק חופשי, אך לא יהיו לטבי-דולר מהלכים בשוק, לא יוכל האיש למכור את ניירותיו. אני חושב שזוהי אטראקציה נוספת, המתקבלת על הדעת.

י. רוקח:

מדוע קיימת האלטרנטיבה של הגרלה, או הערכה בשוק החופשי? מדוע אי-הקביעות הזאת?

הי"ר ד. צ. פנקס:

אם מחיר הנייר יהיה פחות מפארי, יקנה האוצר ניירות, וירויח כסף. אם המחיר יהיה גבוה, יסדרו ביטוח, ואדם שבירד נייר ששווי 150 ל"י יקבל מהאוצר רק 100 ל"י, ומי שמסדר את הביטוח יתחייב לתת לו 400 תמורת הנייר שייצא בהגרלה, 400 נייר חדש באותו מחיר.

שר האוצר א. ספלן:

כל המוציא ניירות-ערך, מעוניין לדאוג לקורס ע"י אינטרוונציה. אם טישהו ירצה למכור כמות של ניירות, החברה תקנה אותם, כדי שלא להפיל את כולם.

פ. נפתלי:

זוהי הצורה הטובלת, ואין לשנותה. איבני רוצה לקבוע כיום הנאים להחלפה; על כך נדון בזמנו. אני חושב שהאטראקציה שהוצעה ע"י מר אלישר אינה נחוצה במקרה זה. במקרים מיוחדים, תמיד תהיה אפשרות לעשות את מה שהוא מציע.

מחזיק טבי-דולר צריך להביא בחשבון, שהוא יקבל את כספו בחזרה, לפי הקורס כל הדולרים. הסכום שהוא יקבל לא יהיה פארי, אלא פארי פלוס הקורס.

ד"ר ה. פרדר:

צריך לשקול שוב את ענין ההגרלה. אם הקורס יהיה 180, וההגרלה - לפי 100, לא יהיה זה צורך כלפי מחזיקי האגרות. אנו מעוניינים מאד לקבל את הדולר, אנו נותנים 50% נוספים, בכדי שהאדם יקבל יותר מהקורס הרגיל. ע"י ההפדשים בקורס, יכול לקרות שאנו נקח בחזרה מה שאנו נותנים. אני מציע שתהיה זכות לאדם להאריך סצור הוא, לפי רצונו, את התקופה. בגבול של 18 שנה, שאחריה ישולם לו הכסף.

הי"ר ד. צ. פנקס:

לעני ההלוואה האמריקנית, יש שתי אפשרויות. טבי-דולר הם לפי האפשרות הראשונה, לפי ההלוואה המבוססת על חלושים. אני מבקש את החברים פרדר ובהיר לא לעמוד על הצעתם, כי היא מסבכת את כל העניינים. האוצר צריך לדעת מה הוא משלם ומתי הוא משלם. אם לאוצר יהיה רצון להאריך את התקופה, הוא יוציא ניירות ערך חדשים, ומחזיק הניירות יוכל להחליפם בחדשים. למה לנו להחליף כעת על בתינת אפשרות כזאת באופן אינדיבידואלי? לי לא ידוע על אינטסיטוט כזה לגבי ניירות כאלה במקום אחר. לי לא ידוע על מקום אחר שבו זכאי האיש לומר, בזמן הפרעון, שאינו רוצה לקבל את הכסף. איך אפשר לחייב את הממשלה להחזיק את כספו של האיש, ברבית של $3\frac{1}{2}\%$ לתקופה רחוקה כל כך?

י. רוקח:

אני מתנגד להצעת החברים בהיר ופרדר, כי בצועה יצריך עוד כ-100 פקידים, ופרוצדורה ארוכה.

א. בהיר:

הדבר אינו חשוב מאד לגבי 10 מליון הדולר של ניירות הערך. אבל, אם מדברים ברצינות על המשך פעולת האוצר לגבי מטבע חוץ וזהב, הייתי רוצה שיהיה בתוך החוק הזה טעיף נוסף המושך את האנשים להחליף את הדולרים שלהם בטבי-דולר. לפי המצב הנוצר ע"י החוק הקיים, יקבל איש שמספרו יוגרל בעוד 8 שנים

סכום שונה מזה שטופרו יוגרל בעוד 14 שנה, כי הדבר תלוי בקורט באותה שנה. אני מציע לתת אפשרות לאנשים לדרוש להאריך את תקופת החזקתם את טבי-הדולר, והכנסתם בחזרה לתוך מעגל ההגדלות, גם אם הוגרלו פעם.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אינני רואה את ההצעה הזאת, בפרט כאשר מדובר על נירות למוכ"ז, באפשרות. אינני יכול להמליץ

על דבר כזה.

ס י כ ו ם:

הסעיף אושר ע"י הועדה, והצעת ד"ר פרדו וטר בהיר נדחתה.

יו"ר ד.צ. פנקס:

אנו עוברים לסעיף 5. מדובר בסעיף זה על "שער קיים". האם לא תהיה אפשרות, לפי זה, למישהו להופיע בפני בית-דין עליון לצדק, ולטעון שקיים שער זה או אחר לדולר?

שר האוצר א. ספלן:

אפשר להוסיף "לפי שער החליפין הרשמי".

ד"ר סיטרון:

אם ההגבלות קיימות תהיינה קיימות גם באותו זמן, הרי כל שער שאינו רשמי הוא בלתי חוקי, ואיש לא יוכל לבוא ולטעון שיש לקבל שער בלתי חוקי.

היו"ר ד.צ. פנקס:

באיזה חוק בישראל כתוב על שער רשמי?

שר האוצר א. ספלן:

אינני יודע היכן זה כתוב. הסעיף הרשמי הוא השר ששר האוצר מודיע עליו, כפי שזה מתפרסם בכל העולם. השער נקבע בזמן סטויט ע"י שר האוצר הבריטי, ובהתאם לכך שונה גם אצלנו. אם מסאפורד קריפט מודיע על שנוי הקורט, אני מניח שהוא לא עשה זאת על אחריותו הוא. בארצות הברית, השער נקבע ביחס לזהב. השער אינו מתפרסם בהש"ף ב"רשומות".

מר גלאט:

לנו אין בורטה הקובעת את השער, והנחשבת לאינסטטוציה של המדינה. אצלנו רק המדינה יכולה לקנות ולהמור דולרים, והיא קובעת את השער.

פ. נפתלי:

אני מבקש להביא בחשבון את הניסוח. לפעמים ישנו מצב בארצות אחרות, בו קיים יותר מסער אחד רשמי.

שר האוצר א. ספלן:

אני מבקש את היועצים המשפטיים לבדוק את ניסוח הסעיף הזה ביחס עם אנשי האוצר.

לנו אין טבי שערים, כי אם שער אחד. העולים מקבלים לפי השער הרשמי, אלא שנותבים להם, אקסגראציה, תמיכה לסידורם בארץ.

היו"ר ד.צ. פנקס:

האם צריך לומר בעניין זה רק את השלילה, או שיש צורך לומר גם את החיוב? לא נאמר כאן, על איזה יחידות ישולט הכסף. בסעיף זה, קובעים רק את היוצא מן הכלל.

מר גלאט:

אם טבי-הדולר הם תמורת דולרים, הרי שהאוצר חייב לשלם להעליהם לפי דולרים. כתוב, 25 סליון סולר. בא סעיף 5 וקובע יוצא מן הכלל.

ס י כ ו ם :
=====

הועדה אשרה את סעיף 5. ניסוח הסעיף
נמסר לגדיקה נוספת.

יו"ר ד.צ. פנקס:

בסעיף 6, הוחלפה המלה "דמות"
(פקסימלה) במלה "הותם". יש לברר
אני מבין שלסעיפים 7, 8, 9, 10
ו-11 אין כל הערות.

ס י כ ו ם :
=====

הסעיפים הנ"ל אנשרו ע"י הועדה.

ש. דיין:

נראה לי שהמסחר החופשי בטבי-הדולר
יוריד את ערך המטבע שלנו. אם ע"
כך שנוציא כספים מהחושבים נקטין את האינפלציה, הרי אם נוסף לכך,
נוציא לבנקים אל השוק סכומים נוספים, שהיו רשומים כאבן שאין לה
הופכין, נוריד את ערך הלירה.

שר האוצר א. ספלן:

כאן מערכבים שתי פעולות. הפעולה
הראשונה היא, הוצאת הכסף מהאנשים.
היו בבנקים נירות ערך, וכאן, במקום נירות אלה, אני נותן לאנשים
נירות אחרים. אינני מוסיף ואינני גורע לכסף הנמצא בשוק. אין זה נכון
שהנירות שהיו רשומים בבנקים, היו רשומים כאבן שאין לה הופכין, כי
סחרו בהם. ישנם נירות ערך בארץ, והם עוברים לסוחר. אינני מוסיף,
ע"י פעולה זו, כספים לשוק, ולכן אינני מגביר את האינפלציה.

ס י כ ו ם :
=====

הועדה אשרה את חוק טבי-דולר, מלבד
בכמה נקודות שעדיין יש צורך לברר.
אותן עם היועצים המשפטיים. ד"ר סנה
שומר לעצמו זכות לשתי הסתייגויות:
(א). לשנות את הסכום ל-100 מליון
דולר; (ב). מסירת זהב ומטילי זהב.
טר בן-אליעזר שומר לעצמו זכות לשתי
הסתייגויות: (א). לשנות את הסכום ל-
10 מליון דולר; (ב). להשמיט את המלה
"זהב" בסעיף 2(א)(4). טר רוקח שומר
לעצמו זכות להסניס הסתייגויות, במקרה
שירצה בכך, עד ישיבת השבוע הבא.

ד"ר קיטרון:

בהקבלה ההצעה, להכניס לחוק סעיף
שלפיו אנשים שהיו צריכים להודיע
שיש בידם מטבע זר, לא יובאו לדין, אם ימסרו על המטבע שברשותם במשך
תקופה מסויימת. אני מציע להכניס את אותה ההקלה גם לגבי נירות ערך
שהיו צריכים להיות רשומים.

ס י כ ו ם :
=====

בהקבלה ההצעה הנ"ל של ד"ר קיטרון.

ב. מילווה יציב למשלמי מס-הכנסה (שיחת טוקדמט):

שר האוצר א. ספלן:

אמיתי בכנסת שחוק טבי-הדולר הוא
אחד מהשלבים בסידרה. כדי שתדעו
על כך, ולא יאמרו שהממשלה מביאה הצעה ברגע האחרון, ברצוני להודיע
שעוד לפני המטבר דברנו בממשלה על הצעה מסויימת, שנתקבלה באופן
פרינציפיוני, אבל עוד דברים בה. אחרי המשבר נפסקו הדיונים בשאלה זו.
ההצעה היא, לתת רשות לכל משלם מס הכנסה עד סכום מסוים, לקנות נירות
בעלי ערך יציב. המגמה במילווה כזה היא קפולה: (א). להוציא מן השוק
סכומי כסף גדולים; (ב). לתת רשות לקנות אגרות, עם הבטחת ערך המטבע.

היו"ר ד. צ. פנקס:

אני מתנגד להבטחת היציבות ע"י הקורס של הדולר לאני רואה זאת כאשלייה לעצמנו וכאשלייה לאיש הקונה את האגרות, אם לחשוב על יציבות, אני מציע שנקשור אותה לאינדקס יוקר החיים. זה טבעי יותר. יש אפשרות לקבל את הכסף, ולהבטיח יציבות ומינימום. אם האינדקס יירד עד למטה מ-100, יחזירו לאיש הקונה 100. אולם, אם האינדקס יעלה, יקבל האיש את התמורה לפי האינדקס. האטרקציה תהיה בזה שהקונה לא יקבל סכום יוחר קטן, מזה שנתן ביום רוכשו את האגרת. נדמה לי שההצעה לקשור את המילווה הזו באינדקס יוקר החיים, היא יותר מקורית מאשר לקשור אותו לוולוטה זרה.

א. אלישר:

בניח שהרווחתי אלף לירות, ויש לי רשות להוציא 200 לירות ביטוח חיים ואקנה אגרות בעוד 200 לירות, האשלים מס הכנסה על אלף לירות? אני חושב שיש לסידור כזה ערך עצום. אולם, לצורך את ערך הלירה אם נקשור את המלווה הזה עם דולר יציב. מסה לוקחים את ה-200 לירות?

היו"ר ד. צ. פנקס:

לפני שנה הכנסתנו שינוי בפקודת מס-ההכנסה, בו אמרנו שאם אדם ישקיע סכום מסויים בהסכון אשר שר האוצר יראה עליו, הוא יהיה פטור מתשלום מס ההכנסה על הסכום הזה. כאן ההצעה אינה אומרת שהכסף יהיה פטור מתשלום מס ההכנסה. אולם ההצעה אומרת שרק מי שמשלם מס הכנסה יורשה לקבל את המלווה הזה.

שר האוצר א. מפלג:

אם לאדם יש חסכון במקום מסויים, כגון קופת-הגמולין, הוא יוכל לקנות בו את אגרות המלווה. באופן מאוחר, לא יכול להיות אדם שאיננו משלם מס הכנסה, ויש לו חסכון.

א. דיין:

יכול להיות אדם שהרוויח וחסך, ועכשיו הכנסותיו קטנות מאוד.

פ. נפתלי:

אינני מציע להורכח על הפרטים לפני שנראה את הצעת החוק. ישנם פרטים טכניים שצריך לשקול אותם מבחינה אדמיניסטרטיבית, גם כאן. גם לי קצת בלתי ברורה שאלת השמוש באינדקס לתקופה ארוכה מאוד, כי לפעמים ישנם שינויים בטבע ובאינדקס. על כל פנים, הויכוח צריך להתנהל על בסיס הצעה מסויימת.

א. הרצפלד:

בבנק טובח כסף של אנשים. בנק הפועלים נותן, מכסף זה, קרידיטים לזמנים ארוכים או קצרים. אם יהיה מלווה בני שמציעים פה, יוצא הכסף מהבנק וימסר לאוצר, כי נותנים לבעלי הכסף אטרקציה באגרות שונות. בנק הפועלים יתרוקן, ולא יהיה לו גמל לתת קרידיטים. מלבי זאת, הוא יתקט יציבות. אם המדינה נותנת יציבות, למי לא ידרוש זאת גם הוא? הוא יכול לדרוש איזה יציבות שתעלה על דעתו, ואני אצטרך לשלם, כי תספ דרוש לי. המסק אינו יכול להיות בלי קרידיטים, והצעות כאלה סוגרות בפניו את העולם.

ד"ר מ. סנה:

הצעת שר האוצר אינה מבטיחה יציבות למלווה, אפילו לא את קורס הדולר. הדולר עצמו הולך לקראת דוולואציה. אני יודע שיהיו קופצים על המלווה הזה, אולם, הוא לא יבטיח יציבות. מילווה כזה אפשר להוציא לפועל רק לגבי סוג אחד. אני חושב שהכסף המיותר בארץ מביע היום ל-50 עד 70 מליון לירות במסחר. שר האוצר לא יצליח לסאוב את הסכום כולו. דרך זו, בצרוף עם כל הצעדים של הממשלה, לא תועיל. סכום ההישגים של כל הצערים האלה, כשהם נעשים לחוד, הוא קטן יותר מההישגים של צעד אחד אמיץ, שהוא, לדעתי, לא רק לטובת המדינה והאוצר, אלא גם לבעלי הכספים. צעד זה הוא, מילווה חובה.

שר האוצר א. ספלן: גם אם הסכום המיותר, כפי שד"ר סנה קורא לו, מגיע ל-70 מיליון ל"י, הרי הוא מתחלק בין התושבים, לאו דוקא כפי שחושב ד"ר סנה. אדם אחד מארה"ב, גולדשמידט, עוזר לנו באנאליזה של חסכון. הוא עובד זה ארבע שנים, לבדיקת שאלת החסכון בארה"ב. על ד"ר סנה לדעת, שדוקא בעלי חסכון גדול אינם מחזיקים את חסכונם בבנקים, אלא בעסקים או ברכוש, והכסף המיותר מתחלק בין עשרות אלפי אנשים. את מילווה החופש יוכל ד"ר סנה לעשות רק לפי הרכוש.

ד"ר מ. סנה: לאו דוקא. אני חושב שצריך לעשות הכל בבת אחת. אני חשב שהאנשים המייצגים את בעלי הרכוש, מייצגים אותם לא טוב. המקורות לסילווה חובה יכולים להיות שונים, גם לפי הערכת הכספים שאין לשר האוצר ידיעה ברורה, ועל יסוד החומר על הפקדונות בבנק, על יסוד הפיצויים, התגמולים וכו'. מילווה שלא ייעשה בבת אחת, צמן מקום לאינפלציה.

עם כל הנקודות שיש לי, אני מאמין ביציבות. האמצעי היחידי להבטחת היציבות, הוא ייצור יסודי בחקלאות, בתעשייה ובענפי היסוד, כגון, בתחבורה וכו'. אם הכסף הזה יישאב בבת אחת, יושקע בייצור, תובטח היציבות יותר מאשר ע"י כל אופרציה פיננסית, יותר מאשר ע"י כל ערובות ששר האוצר יתן לשמירת הקורס ביחס לדולר, לזהב או לאינדוס יוקר החיים. אם הכסף יינתן לתעשייה ולחקלאות, לא יצטרכו אנשי החקלאות ללכת לחפש כסף, כי יכרסחו אותם לקחת אותו ולפחח את הייצור. זו לא תהיה הפקעת הרכוש, אלא הבטחת הרכוש. אם מישהו יתן את כספו לשר האוצר, על מנת שיושקע בייצור, הרי הוא מבטיח את כספו ואת רכושו יותר מאשר ע"י ספקולציה, כי כעבור זמן מה, יקבלו האיגרות ערך בשוק החופשי. אני חושב שעוד נגיע להסכם בענין זה, אך אני חושש שהסכם זה יבוא ערב קטסטרופה או בשעת קטסטרופה. לו היינו עושים זאת מלכתחילה, היינו מונעים את המצב הנוכחי. שר האוצר אומר שהוא מוכרח לשלם מחיר קואלציה. אני מבין שההון הפרטי אינו מוכן ללכת בעצמו להשקעות כאלה; אולם, כדאי להון זה להיות מושקע, בעזרת האוצר, בהשקעות שתגברנה את הייצור. אני מתנגד לשיטה של הבטחת יציבות; כאופן כולל, בוכל להבטיח יציבות ע"י הבטחת הייצור.

א. מ. גביחובסקי: מה שהממשלה חושבת לעשות, עלול להרוס את שער המטבע שלנו. אז אפשר שהממשלה תגיד מצד אחד שהשער הוא שער, ומצד שני, שתבטיח יציבות כפי שהיא רואה לעשות. יהודים יברחו מהלירה הישראלית. כל אחד יבין שהממשלה מבטיחה יציבות, משום שהיא בעצמה מודה בכך שהלירה אינה יציבה. לדעתי, יש לשחרר את בעלי החסכונות במפעלים שיוקמו ושהוקמו, ולאפשר להם להיות בעלי מניות. הממשלה צריכה להציע לבעלי החסכונות, להיות בעלי מניות במפעלים כגון האשלג, מפעל הנגב וכו'. כך היא חשבת כסף, ותעביר אותו לייצור ולתעשייה.

י. רוקח: אני מבקש את שר האוצר להביא את השאלה הזאת לדיון רציני בוועדה, עוד לפני שתובא הצעת החוק. זה ענין רציני, וכדאי לשמוע את חוות-דעת כל המעמדות עליו.

אני ג"כ מעמד חדש בארץ, ומעמד הפרולטארי הישר. זהו מעמד קטן של אנשים ישרים שקשה להם להתקיים בארץ הזאת, אם אינם מרויחים מהחוץ, ואינם מבריחים מס-הכנסה. ד"ר סנה טוען, אם הוא חושב שאנו עשירים. לפני שנה דבר אתי שר האוצר, בנסיעה, על ענין זה של המילווה; אני מבורך שהתנאים השתנו בהרבה מאז ועד היום.

שר האוצר א. ספלן: אני מסכים להביא את השאלה הזאת הנה לדיון רציני. אני באמת מצטער שלא ציגג יכולנו להוציא את המילווה הזו עוד לפני שנה. אני טוען, שאם ניירות הערך של הדולרים קצו במחירם בשוק, טרם שהכנסת אישרה את הוצאתם, עד ל-180 או 190 מ-100, הרי זה סימן טוב.

י. חזקיה: היום יכול אדם להשיג בשוק כל מה שיראה, אם רק ישלם לפי ערך הדולרים בשוק השחור. שמעתי שגם הקק"ל מבטיחה לאנשים ערך יציב. העובדים בכנסו גם כן לספקולציה, למרות שאני משתדל שלא לתת להם להכנס לדבריהם כאלה. האם גם הממשלה תתחיל בעסקים כאלה? האם כל דבר צריך להיות יציב? עלינו לחזור למטבע יציב שלנו, לדבר שיהיה בו אמון. היום קשה לאדם הקטן להשיג לו פינה לחיות בה. מכיון

שעליו לשלם בעד חדר אחד 6,000 ל"י. אני מציע לחשוב בראינות, על איך להציל את המצב הזה.

א. הרצפלד: אינני יודע אם אין מקום שתי הועדות, ועדת הכספים וועדת הכלכלה, תדונה על ענין זה, בהשתתפות מומחים מקובלים עלינו. עלינו לחפש אפשרות כדי לייצב את המטבע שלנו.

פ. נפתלי: לשם כך, עלינו לדאוג שלא נוציא יותר כסף משיש למדינה, וזאת אפשר לעשות, אם אין הכנסות, ע"י מילווה.

א. אלישר: צדקו אלה שאמרו שקשירת מילווה עם יציבות תוריד את ערך המטבע ואת האמון בלירה שלנו. אפשר לשאוב כסף ולתת אטראקציה אחרת - שיחרור של סכום יסוע מס הכנסה לזמן ארוך. כדאי שנדון על ענין זה אחרי שתהיה בידינו ההצעה.

הי"ר ד. צ. פנקס: דאגתנו צריכה להיות בתוכה קודם כל לכך שהתקציבים שנגיש לכנסת יהיו מאוזנים. זהו הדבר הראשון היכול למנוע הורדה נוספת של קוח הקנייה של הכסף שלנו. דבר זה צריך לחול על תקציב הבטחון והתקציב הרגיל, ובמידת האפשרות, גם על תקציב הפיתוח, אשר האמצעים לו צריכים לבוא ממכונות וכו', ולא מהדפסת שטרי מרקעין. הדרך להבראת הכסף שלנו היא בזה שמצד אחד נשאב סכומים לאיזון התקציבים, ומצד שני, לא נוציא לשוק כסף חדש. אינני חושב שאנו צריכים להבטיח מילווה יציב, על מנת לאפשר לטישהו שינה שקטה. דרך זו של הבטחת יציבות באה בחשבון, רק כאשר לא נשיג את הכסף בדרך אחרת. נוכל לשרת את המדינה ע"י הגשת תקציב מאוזן ויציב, יותר מאשר ע"י ויכוחים פוליטיים. כשתוגש לנו איזון שהיא הצעת תקציב, נראה מהו גודל המילווה שאנו זקוקים לה. עלינו לדעת, לשם כך, מה מסגרת התקציב, ולאיזה מטרת הכסף יוצא. הקושי ביציבות המטבע שלנו נובע מבעייה שגם ד"ר סנה לא פתר אותה במיאוריה שלו. אנו צריכים לקלוט עוד עולים רבים במשך השנים הקרובות; עם כל המילווה בפנים, ועם כל החרמת רכוש, אין לנו מספיק אמצעים על מנת לקלוט את כל העולים שיבואו. ד"ר סנה לא ענה על שאלת גורל עם ישראל ומדינת ישראל. חושבני שאין רפפת העומד בפני כל המטרות.

ד"ר סנה: הרחבת הייצור מאפשרת לקבל יותר אשראי מבחוץ.

ס י כ ו ס :
=====

הועדה תחזור לדון בענין המילווה למשלמי מס-הכנסה, ובבעיות שנחשדו ע"י חברי הועדה בקשר לענין זה, באחת הישיבות הבאות.

ג. שאילתות ותשובות:

הי"ר ד. צ. פנקס: מה יהיה גודל אלה הטוענים שהמדינה צריכה לעזור להם, על חשבון הפנסיה שמגיעה להם כפיצויים מגרמניה?

שר האוצר א. קפלן: בעוד פנים אחדים אוכל לתת תשובה בענין זה.

הי"ר ד. צ. פנקס: האם יש יסוד לשטועה על ספול בלתי נאה לגבי העולים מעירק, כדי לסחוט מהם הודעות על הכספים שברשותם? קבלתי מכתב מעו"ד ששון בשם העדה העירקית. הוא כותב לי שטכניסים את העולים לבית-סוהר וכו' (קורא את המכתב). עו"ד ששון פנה לראש הממשלה ולנשיאות הועד-הפועל-הציוני. בקשר לחוק לעדוד השקעות הון, קבלנו שמי

שמסקיע הון בארץ ועולה ארצה, יכול לא למסור את הלולוטה שלו במשך זמן מסוים. האם שר האוצר חושב, שאת ההקלה הזאת יש לתת רק לאלה המייסדים מפעל מאושל במסגרת ~~החוק לעדוד השקעות הון~~, או שכדאי לתת אותה לכל עולה, למשך תקופה מסוימת?

י. רוקח:
נדמה לי שבחוק לעדוד השקעות הון, נקבע מקום גם לרשויות המקומיות. האם שר האוצר זוכר זאת?
לא שמעתי על כך שצרפו את הרשויות המקומיות למרכז ההשקעות.

האם שר האוצר יודע, מה יהיה גורל ~~החוק הנוכחי~~ חנוך חובה, בקשר למצב ההולך ונחמיר לגבי בנייני בתי-ספר לגצל 5 - 26?

א. אלישר:
אני רוצה להבהיר את ענין ששון. באה אלי משלחת של עולים מעירק ומארצות אחרות, הם טוענים שאותם היהודים מעירק שהספיקו להעביר את כספם לארצות בהן המטבע חופשי, ורוצים לעלות ארצה, ורשמים שינתן להם להביא את כספם בתנאים נוחים. אחרי טו"ס, הסכים האוצר למהן אפשרות של פתיחת קונטו בבנק, בדולרים, בתנאי שהדולרים האלה יימכרו כ"תשלום ללא ייבוא". המחובר הוא במיליונים של דולרים. קרה מקרה שדוקא אחד מאותם היהודים, דלל, בא הנה בתור תייר לבדוק את האפשרות לבוא הנה, בשביל בעלי הון גדולים, הנמצאים כבר לא בעירק, וכטפס תלוי ועומד. אחרי שהוא פתח כאן קונטו בבנק, נשלחה הודעה לבעל ההון, באותיות עבריות בערבית, שהכסף הופקר. המשטרה תפסה את המכתב, ואסרה את מי שהוביל את ההודעה. בתוך המכתב הוזכר שמו של דלל, ולכן המשטרה הכלכלית אסרה את מר דלל. לא היתה לה כל ידיעה על הטו"ס. כנראה שזוהי אמת שהם רוצים להביא מיליונים דולרים. אם היחס מצד המשטרה הכלכלית של האוצר הוא כזה, הרי האנשים מחפשים מקלט במקום אחר, והכסף אינו בא אלינו. יש להסדיר את הדברים, כך שאנשים יבואו הנה עם כספם.

מדוע, עד היום, אין זה ברור לקהל, מה היה הדרך בה הלך המשלה בענין הקרקעות שהוחלט ליכוד? האם ייעצה הדבר ע"י הכרזה, או שימכרו בלי ידיעה, והפקיד יקבע את המחיר באופן ערירותי? מדוע צריך להיות הרושם, כאילו יש שוב וצון להפלות?

עיריית ירושלים פנתה למחלקת החינוך בבקשה שיאפשרו לה להקים בניינים לבתי-ספר, ב-200,000 ל"י, מכספי הפיתוח. האם יוכל שר האוצר לזרז את הדבר?

הייתכן שנשלם בטביל חברת הסים קרוב ל-200,000 ל"י בירושלים?

ד"ר מ. סנה:
מה מהלך העניינים לגבי המילווה העממי, מה מידת הצלחתו?

אני חולק על כך שועדה זו יכולה להיות אחראית על ביצוע הקצבת הבטחון, במידה שדה כמו על ביצוע הקצבים אחרים. באיזה מידה טכנית תקציב זה מהמקורות שהכנסנו בדרך ההכנסות בתקציב, ובאיזה ~~מידה צריך~~ לטעותו ע"י שטרי אוצר? איבני דורש מספרים מדויקים.

באיזה מידה בוצע טעיף ההשקעות בתקציב הבטחון.

י. רוקח:
לפני שלושה שבועות הבטיח שר האוצר לתת לנו את החלטת המשלה בענין התשלום ליוצאים לעתודות.
מה המצב בענין זה?

א. אלישר:
האם נטארו עוד סכומים, מהמילווה האמריקאית, לתעשייה?

שר האוצר א. ספלן: אנו נותנים רשות לתושבי-חוץ הבאים ארצה להחזיק קונסו בחו"ל, אלא רק למשקיעים דרך מרכז ההשקעות למשך שבע שנים. פירטנו זאת.

לא ראיתי את סכתבו של עו"ד ששון. אינני יכול לענות כרגע בענין דלל, כי אינני מכיר את הפקדה הזו. במידה שאני יודע את הענינים, אני דוחה את ההאשמות שהושמעו כאן. יותר מ-90% מהייבוא ללא תשלום, נעשה ע"י עירקים. אנו נותנים להם אפשרות כזאת. הם פתחו משרדים בניו-יורק, סביב יהודי עירק מתנהלת ספקולציה, לפעמים בצורה שאין בה כל דאגה למדינה או ליהודים. מטובבים סביב הענינים האלה אנשים רבים, והם מתככים בשמות ובתארים שונים. במידה שיהודי עירק פנו אלינו, ויצינו לעזור להם במידה טאכטימאלית. אין לנו מטרות כלכלית של האוצר; אלא מטרות כלכלית של הממשלה. באים הנה תיירים ולא תיירים, ומשקיעים סכומים גדולים, קונים בתים והכוש אחר וכו'. במידה שחברים אלה מגיעים אלינו, אנו שואלים אותם, מאין לקחו את הכסף. מתברר שבמקרים רבים עושים בכסף שאוספים כגון אופראציות שונות, ומבטיחים ליהודים לתת להם כסף בחו"ל. בדרך כלל קשה מאד לתפוס את האנשים האלה. הם אינם משקיעים הון, אלא הם מבריחים הון. כשאנו שואלים את האנשים, מהיכן לקחו את הכסף להשקעות, אומרים לנו שמסטרנו הוא טשור נאצי. אנשים עושים קומבינאציות מכוערות מאד, על מנת להבריח. אינני יודע מה היה במקרה של דלל; אני מוכן לבדוק זאת.

היו"ר ד. צ. פנחס: האם היתה תקופה/פעטות על כך שהכסף הנכנס מייבוא ללא תשלום ייכנס לחשבון חסום?

שר האוצר א. ספלן: היתה תקופה כזאת; זו היתה שגיאה. ישנה רשת שליסה של יהודים, מעירק-בגדד-טהרן-ניו-יורק-פריז-ישראל, ולהם קודים מיוחדים, שעסקיהם אינם כשרים. המתווך בהעברת הכסף מקבל 30%. חלק מן האנשים בא ארצה. אם הסוכנים שלהם אינם נותנים להם את כספם, הם באים בתלונות אלינו.

אין בחוק שום מעיף בדבר שיתוף הרשויות המקומיות במועצה למרכז ההשקעות. סחר או מחרתיים יתפרסם ההלכות של המועצה. עכ"פ, נוציא לפועל את החוק, ואם כך רוקח יראה לי שיש לשתף את הרשויות, נעשה זאת.

בקשר עם הויכוח על נכסי המדינה, הודעתי כנסת שהממשלה מוכרת כעת קרקעות לגופים צבוריים, לקק"ל ולפעמים לעיריות, או בטבע חוץ, למפעלי פיתוח כמו מלונות או מפעלי תעשייה. אנו מוכרים במטבע חוץ שבא מחו"ל, ולכן זה אינו ענין להברזות, אלא למנ"ח ממושך. סכרנו קרקע בצורה כזאת בנתניה. באחת הישיבות הבאות נוכל להביא את רשימת מפעלי התעשייה שמסרנו להם קרקעות. אנו מאייגים תנאי שהקונים יבנו לפי התכניות המאושרות, אחרת, חוזרת הקרקע לממשלה, באותו מחיר שבו קנו אותה האנשים.

בקשר למילווה העממי, הוכרז פעמיים על ששה מיליון. הסריה הראשונה נמכרה כולה; הסריה השנייה לא נמכרה כולה. כל המיליונים שנקבל הטבה, ביחד עם המילווה החדש, יגיעו ל-12 - 15 מיליון לירות. במיליונים כמו המילווה העממי, חלק גדול ניקנה כשבוועיים לפני ההגדלות. אחרי ההגדלה אוכל להביא מספרים יותר מדויקים. ברור שיחסר לנו סכום כסף מסוים, כי אנו הבאנו בהשבון 20 מיליון. דבר זה אינו משפיע על הגדלת היקף שטרי האוצר, כי הפיתוח לא יצא כולו לפועל, ומזה אני מנסה את תקציב הבטחון. מצבי נעשה קשה, לא על ידי אופראציה זו, אלא ע"י הדברים שמידרגנו לסוכנות היהודית, ע"כ שהפקדנו כ-11 מיליון ל"י. בעוד שבוע או שבועיים אביא לכנסת תקציב נוסף. אחד הדברים היסודיים במלחמה בעד שמירה שער המטבע, הוא: הפסקת הדפסת שטרי אוצר, ובמידה מרחיקה לכת, הפסקת הדפסת שטרי מרקעין. שטרי המרקעין הם פחות מסוכנים משטרי האוצר. פה אני חושב להיעזר במידה רבה בארה"ב. אף צריך לאזן את התקציב, כי שום מילווה בארה"ב לא יעזור לתקציב.

בשבועות האחרונים נעשתה פעולה מאומצת על מנת להבטיח את הרכש לבטחון. כנראה שהמסכומים המוקדשים לרכש יוצאו, אם כי אינני יודע אם נקבל את כל הרכש. אני רוצה לקוות שתקציב ההשקעות לא יוצא כולו. אולם, על כך יהיה דיון בקשר עם התקציב הבא.

לרגל העדרי מהארץ, ולרגל המשבר, נדחה

הדיון בענין התשלום למתיצבים לעתודות, שאלה זו תגיע לידי החלטה בימים הקרובים.

אט המילווה לים המלח יאושר, לא יישאר לבו מאומה ~~מממילווה האמריקאי לתעשיה~~. ההשקעה בקשר לים המלח תועמד כנראה להחלטה בפני הכנסת הבאה. בשני שטחים הוזנחו העניינים במידה מרובה - העיריות והתעשיה. אני חושש שאנו נשלם הרבה יותר ביוקר, ולא נוכל לקבל חלק מהכסף, בגלל ההזנחה. הודענו ~~ל~~ לעיריות שאם לא נקבל מהן ספציפיקציה עד מועד ידוע, נותר על כל הענין. הסכום שלא'נוצל לגבי העיריות, מגיע ל- $4\frac{1}{2}$ מיליון דולר. בעלי התעשיה גם כן מפגרים. כאן, עומדת שאלה של הזמנת הסכונות. בחלק גדול נשלם יותר ביוקר. אי-אפשר להשיג את הסכונות שהם צריכים, סוכנות. 335 מפעלים הגישו בקשות. חלק גדול מבעלי התעשיה, כשהיו צריכים לבשת לתכניות, לא ידעו מה לקבל. בששן ששה חדשים אחרי האיסור, לא הגישו לבו תכניות. לעיריות נותר להגיש ספציפיקציה על מים וכיוב.

השאלות בענין בנייני בתי-ספר הינן צריכות להיות מוכנות לאוצר, כי אנו חילקנו את כל הכסף שעמד לרשותנו לפי אישור הועדה והכנסת. אני מצטער מאד על כך שבגלל חוסר חומרים לא הצליחו לבנות גם בכסף שהוקצב.

על התקציבים לשנה הבאה עוד נדבר בישיבות

הקרובות.

היו"ר ד. צ. פנקס:

העיריות צריכות לדעת, לקראת השנה הבאה,

מה הם הסכומים שיעמדו לרשותן בענייני בתי-

ספר. היך יידעו זאת? גם המקומות הקטנים ביותר צריכים לדעת זאת. האם אפשר להוציא מתקציב הפיתוח סכום מסוים למטרה זו?

שר האוצר א. ספלן:

בשבוע הבא או בעוד שבועיים אגיש לכנסת את

הצעת התקציב הנוסף, ואז נוכל לדבר על כל

הדברים האלה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00